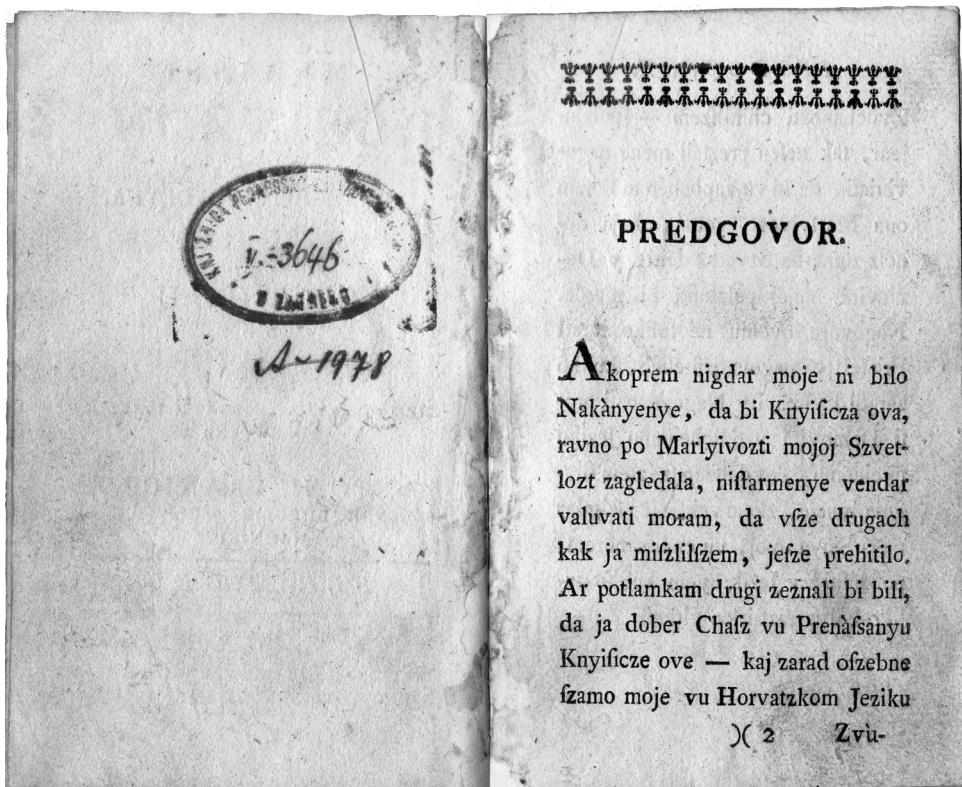

Mlajši Robinzon: iliti jedna kruto povoljna i hasnovita priča za dete od J. H. Kampe, iz nemškoga na horvatski jezik prenesena po Antonu Vraniču, slavne biskupije zagrebečke mašniku. *Pervi del. Vu Zagrebu.* Pritiskano vu Čes. kralj. slobodnoj novoselskoj slovotiski. 1796.*

* To view all the original images in full resolution please visit <www.librietliberi.org>. Slike u boji i u izvornoj veličini mogu se vidjeti na mrežnoj stranici <www.librietliberi.org>.

Predgovor

Akoprem nigdar moje ni bilo nakanjenje da bi knjižica ova ravno po marljivosti mojoj svetlost zagledala, ništarmenje vendar valuvati moram da vse drugač kak ja mislil sem, je se prehitilo. Ar potlamkam drugi zeznali bi bili, da ja dober čas vu prenašanju knjižice ove – kaj zarad osebne samo moje vu horvatskom jeziku

PREDGOVOR.

Zvùchanozti chinilszem — poszlujem, tak neszu preziali mene nagovariati, da bi vu započetom Poszlu onu Marlyivozt vzelszi, koja denes-zutra na Svetlo dojti, y Domovini mojoj poszlusiti bi mogla. Nàgovoru ovomu né tuliko zarad Priatelzta nagovarjajucheh, kuliko zaradi Lyùbavi y Nagnyenoti proti Domovini y odichenomu Jeziku nyeinomu, povdalszemse ztem dragovolyneje, zkem veksa je vsigdar moja Selya ovoj, vu chêm morem, poszlusiti, y Jezik nyein kuliko tuliko bolye razsirjen videti.

On

PREDGOVOR.

On anda prirodyeni Nàgon, kojega vñzaki proti Domovini szvojoj vu sebi čutiti mora, ja takaj nészem hotel vu meni z-Szillum podusiti. Poleg Moguchnozti moje, y Dopuztchênya pervejeh Dùsnoztilh, terszilfzemse zàhvalen Domovine Szin izkazati, nyoj Vure gdagdasfiye Dugochâznozti alduvati, y ofzebnomu, koje tuliko krat vzeti bil biszi mogel, Razveszelènyu prepotaviti.

Med oztalemi prebralszem ovu od *Mlajšega Robinzona* Pripovezt, kakti jednu z-med vnogeh takovu, od koje szudim, da vnogem povolyna-

(3) fne

zvučanosti činil sem — poslujem, tak nesu prestali mene nagovarjati da bi vu započetom poslu onu marljivost vzel si koja denes-zutra na svetlo dojti i domovini mojoj poslužiti bi mogla. Nagovoru ovomu ne tuliko zarad prijatelstva nagovarjajučeh kuliko zaradi ljubavi i nagnjenosti proti domovini i odičenomu jeziku njejnomu povdal sem se s tem dragovoljneje s kem veksa je vsigdar moja želja ovoj vu čem morem poslužiti i jezik njejn kuliko-tuliko bolje razsirjen videti.

On anda prirođeni nagon, kojega vsaki proti domovini svojoj vu sebi čutiti mora, ja takaj nesem hotel vu meni s silum podušiti. Poleg mogučnosti moje i dopušćenja pervejeh dužnostih tersil sem se zahvalen domovine sin izkazati, njoj vure gdagdašnje dugočasnosti alduvati i osebnomu, koje tulikokrat vzeti bil bi si mogel, razveselenju prepostaviti.

Med ostalemi prebral sem ovu od *Mlajšega Robinzona* pripovest, kakti jednu zmed vnogeh takovu, od koje sudim da vnogem povoljna

PREDGOVOR.

že videla bude. Iztina je Čzily y Konecz nyein nédrugi, kak Detcu podvúchati; Szerdcza y Selyu nyihovu z-vugodnem Mišleny' Ratzressenyem na Nàvuke podignuti, y z-ovemi Mladoznyihovu na jeden kakti nezpazliv Nàchin zpriateliti. Ali, y verztné Dobe Lyudi, morebiti izti Otczi y Matere, Detczi ovu Knyigu chtejuchi namerilisze budu na Mézta, vu kojeh vnogo drugachei Nàchin, kak oni imaju, z-Detczum baratati, zpazili, ter tak fzvoju vu Odhrànyenu y Podvúchanyu detinzkom preodvišnu Nàglozt popravili budeju.

Kaj-

PREDGOVOR.

Kajſze Nàchina Pisanya dotiče, vu ovom, akoprem iz laztoviteh mojeh Zrokov vechkrat nemskoga derfalszemſze, niſtarmenye vendar tak opazen y zkerbliv bilſzem da Povolynoſt onu, koju vu Chtényu vſzaki ſelyi imati, y vu horvatzkom Jeziku, kakſze uſſam, Chtavczu mojemu pokvaril niſzem.

Kajti pako joſchesze ni rodil, ki bi vſzem*bil vgodil: nedvojim da y ovde vſza vſzem povolyna nebuđu; ter morebit takovem, koji ove Knyigejenkrat nebudu nit chteli, y zato ne ſzamo Trudu mojemu, nego y dobromu Hotenu, z-kojem

Do-

zse videla bude. Istina je cilj i konec njejn ne drugi, kak detcu podvučati, serdca i želju njihovu z vugodnem mišljenj raztrešenjem na navuke podignuti i z ovemi mladost njihovu na jeden kakti nespazliv način sprijateliti. Ali i verstne dobe ljudi, morebiti isti otc i matere, detci ovu knjigu čtejući namerili se budu na mesta vu kojeh vnogo drugače način kak oni imaju z detcum baratati, spazili ter tak svoju vu odhranjenju i podvúčanju detinskom preodvišnu naglost popravili budeju.

Kaj se načina pisanja dotiče, vu ovom, akoprem iz lastoviteh mojeh zrokov večkrat nemškoga deržal sem se, ništarmenje vendar tak opazen i skerbliv bil sem da povoljnost onu koju vu čtenju vsaki želji imati i vu horvatskom jeziku, kak se uſam, čtavcu mojemu pokvaril niſem.

Kajti pako jošće se ni rodil ki bi vsem bil vgodil, ne dvojim da i ovde vsa vsem povoljna ne budu ter morebit takovem koji ove knjigejenkrat ne budu nit chteli – i zato ne samo trudu mojemu nego i dobromu hotenju s kojem

PREDGOVOR.

Domovini posluſitiſzem ſelyel, pro-
ztiſi nebudū hoteli. — Ali Ztrēle
takove neraniju onoga koj chini ku-
liko more.

A. V. Prenositel.

Ne daleko od Hamburga, vu nem-
skoj Derſavi leſečega Varaffa, vane na
Lādanyu, gde Narava z-Vugodnoſtjum
ſvojum od vnogeh Zkerbih zatrūdye-
nu Mifzel večkrat razveseli, ſivela je
zstanovita, y kruto pobōžna *Familia*,
koja iz maleh y velikeh Lyudih zkup-
zpravlyena bila je. — Nekoje z-med
nyih Žavez Lyubavi nàravzke, à né-
koje Lyubavi priatélezke je vêzal, y
ſerdca nyihova tak ſzloſno zjednil,
da vsi zkupa jednu Vôlyu, y jednu Mi-
ſzel imeliszu.

Otec y Mati, Gozpodari Hise, lyu-
biliszu vſze kakti prâvu Detcu ſzvoju;
premda *Julika* ſamo prâvo nyihovo
Dete bi bila. Dva takaj Hiſe Priateli
A. ** y B. ** chiniližu to iſto.

Kamp. Rob. I. Dil. A. Mol.

domovini poslužiti sem željel, prostiti ne
budu hoteli. Ali strele takove ne raniju
onoga koj čini kuliko more.

A. V. Prenositel

Nedaleko od Hamburga, vu nemškoj
deržavi ležečega varaša, vane na ladanju
gde narava z vugodnoſtjum svojum od
vnogeh skerbih zatrđenu misel večkrat
razveseli, živila je stanovita i kruto pobožna
familija, koja iz maleh i velikeh ljudih
skupspravljena bila je. — Nekoje zmed njih
zavez ljubavi naravske, a nekoje ljubavi
prijatelske je vezal i serdca njihova tak
složno zjednil da vsi skupa jednu volju i
jednu misel imeli su.

Otec i mati, gospodari hiže, ljubili su
vse kakti pravu detcu svoju; premda *Julika*
samo prâvo nyihovo dete bi bila. Dva takaj
hiže prijateli A** i B** činili su to isto.

Moli y poszluj! To bila je vſzagdaſhiya Popévkа ove Familię; Y záto, tak Malo, kak y Véliko né znalo druge Szreche, kak siveti poleg ove Náredbe. — Kajti pako ně ſzamo po dokónchaneh fsvojeh Poszleh, nego y ono izto Vréme, vu kojem kaj poszluvali jefzu, vſzaki z-med nyih ſelyel je chuti kaj tákvoga, kajbi nyega ali zpa- metnejega, ali zverſenejega vchiniti moglo; zato vſigdar pripovedal jím je Otecz, vezda od ovoga, vezda od onoga, à Detcza marlivo poszluſſalaſzu.

Jeden anda Večer: (bil je pak lep y vugoden Večer) råvno kadbi Szuncze zahajati, y pun Meszcz z-med Brégov gorefze kázati bil pochel, opita Otecz *Petricza*, „Jeli nam denesz kaj pripovedal budeš Otecz“ „Rad“! odgovori Otecz; „Ali velika Skoda bi bila, dabi mi ovak lepi Večer ovde chez Oblok ſzamo gledechi potroſili. Hodmo, izídemo vun, y poszédmoſzi gde na Tratinu!

Oh to je lépo! To je viteško! veselo izkriknuſſe vſi, ter izajdoſſe vun na Zeleno.

VEČER

VEČER PERVI.

Petricza.

Ieli ovde, Otecz?

Otecz. Da, ovde pod ovum Jabukum.

Miskecž. Oh! to je lépo!

Vſi. Lépo! Lépo! (zkačuch y zrukami plózkajuch)

Otecz. Ali Détca! kaj bûte vi dotlam delali, doklam já pripovedal budem? Uffamsze, da tak chizto prez Poszla czelo ovo Vréme totu ſzedeli nebûte.

Jankicza. Ah dabi ſzamo kaj delat imali!

A 2

Mati.

Moli i posluj! To bila je vsagdaſhija popevka ove familije: i zato tak malo kak i veliko ne znalo druge sreče, kak sveti poleg ove naredbe. — Kajti pako ne samo po dokončaneh svojeh posleh nego i ono isto vreme vu kojem kaj posluvali jesu, vsaki zmed njih željel je čuti kaj takvoga, kaj bi njega ali spametnejega ali zverſenejega včiniti moglo; zato vſigdar pripovedal jim je otec vezda od ovoga, vezda od onoga, a detca marlivo poslušala su.

Jeden anda večer (bil je pak lep i vugoden večer), ravnod kad bi sunce zahajati i pun mesec zmed bregov gore se kazati bil počel, opita otca *Petrica*: „Je li nam denes kaj pripovedal budeš otec?“ „Rad!“, odgovori otec. Ali velika škoda bi bila da bi mi ovak lepi večer ovde čez oblok samo gledeči potroſili. Hodmo, izidemo vun i posedmo si gde na tratinu!

„Oh, to je lépo! To je viteško!“ veselo izkriknuſſe vſi ter izajdoſſe vun na zeleno.

VEČER PERVI

Petrica: Je li ovde, otec?

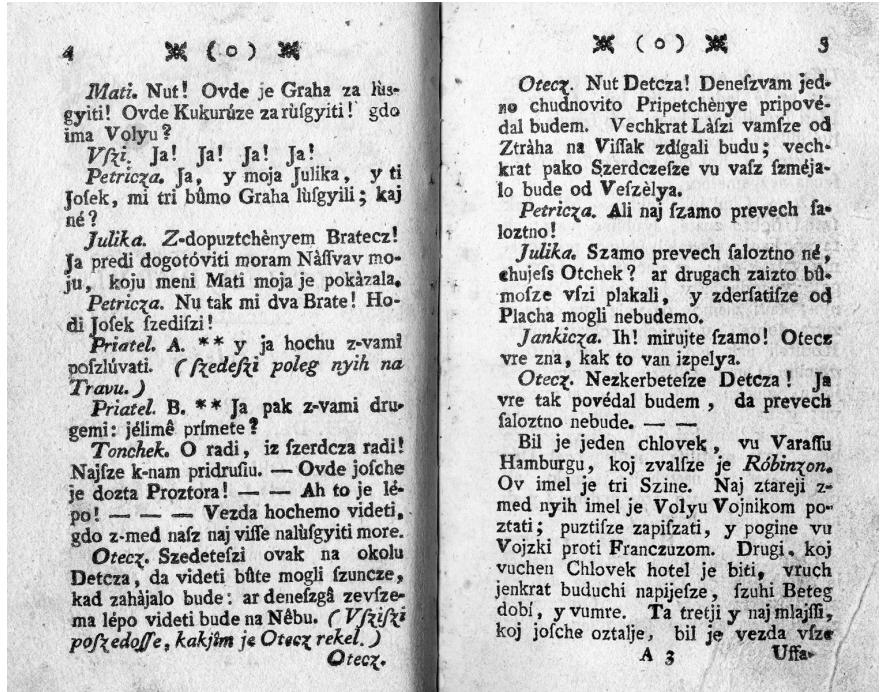
Otec: Da, ovde pod ovum jabukum.

Miskecž: Oh! To je lepo!

Vſi: Lepo! Lepo! (skačuč i z rukami ploskajuć)

Otecz: Ali, detca! Kaj bute vi dotlam delali, doklam ja pripovedal budem? Ufam se da tak čisto prez posla celo ovo vreme totu sedeli ne bute.

Jankica: Ah, da bi samo kaj delat imali!

Mati: Nut! Ovde je graha za lužđiti! Ovde kukuruze za ružđiti! Gdo ima volju!

Vsi: Ja! Ja! Ja! Ja!

Petrica: Ja i moja Julika, i ti Jožek, mi tri bumo graha lužđili, kaj ne?

Julika: Z dopustčenjem, bratec! Ja predi dogotoviti moram našvav moju, koju meni mati moja je pokazala.

Petrica: Nu tak mi dva, brate! Hodi, Jožek, sedi si!

*Prijatelj A**:* I ja hoču z vami posluvati (sede si poleg nyih na travu).

*Prijatelj B**:* Ja pak z vami drugemi: je li me primete?

Tonček: O radi, iz serdca radi! Naj se k nam pridružiju. — Ovde jošče je dosta prostora! — — Ah, to je lepo! — — Vezda hočemo videti gdo zmed nas najviše naluzđiti more.

Otec: Sedete si ovak na okolu detca, da videti bute mogli sunce, kad zahajalo bude: ar denes ga zevsema lepo videti bude na nebu.

(*Vsi si posedoše, kak jim otec rekel.*)

Otec: Nut, detca! Denes vam jedno čudnovito pripetčenje pripovedal budem. Večkrat lasi vam se od straha na višak zdigali budu; večkrat pako serdce se vu vas smejalo bude od veselja.

Petrica: Ali naj samo preveč žalostno!

Julika: Samo preveč žalostno ne, čuješ, otček? Ar drugač zaisto bumo se vsi plakali i zderžati se od plača mogli ne budemo.

Jankica: Ih, mirujte samo! Otec vre zna kak to van izpelja.

Otec: Ne skerbete se, detca! Ja vre tak povedal budem da preveč žalostno ne bude. — —

Bil je jeden človek, vu varau Hamburgu, koj zval se je Robinzon. Ov imel je tri sine. Najzareji zmed njih imel je volju vojsnikom postati; pusti se zapisati i pogine vu vojski proti Francuzom. Drugi, koj vuchen človek hotel je biti, vruč jenkrat budući napije se, suhi beteg dobi i vumre. Ta tretji i najmlajši, koj jošče ostal je, bil je vezda vse

6

❖ (o) ❖

**Uffanye tak otcza, kak y Matere szvo-
je ; ar je jeden jedini bil. Otecž y
Mati lyúbilizuga kakti óko szvoje; ali
lyúbilizuga nespametno.**

Petricza. Kaj ché to rechi? Lyúbilizuga nespametno.

Otecž. Chul bùs taki. — Mi, kak
izami dobro znate, lyúbimo vasz; ali
ravno, kajti vasz tak lyúbimo, privuča-
mo vasz k-delu, u vuchimo vasz vno-
ga, vugodna, u hásznovita Dugová-
nya; kajti znamo, da vasz ová denes-
zutra dobre, u srečne činila budu.
Roditelji pak Robinzonovi nětu toga
chinili. Oni pustili su dragomu szvo-
jemu Szineku vu vlfem Volyu nyegova-
vu; u kajti ov dragi Szinek rajšte je
igral, kak dabi kaj delal, ali vuchilisze
bil, zato pustili su muže cel den igrati ter
tak navčil se je malo, ali čisto nikaj. Ovo
zoveju drugi Lyudin neznametnu Ljubav.

Petricza. Ha! Ha! vezda razmem.

Otecž. Mladi anda Robinzon raszel
je od Dnëva do Dnëva, prez dabisze
znamo, kaj iz nyega bude. Otecž nyegova
selel je, dabisze Tergovine vuchil;

ali

ufanje tak otca kak i matere svoje; ar je jeden jedini bil. Otec i mati ljubili su ga kakti oko svoje, ali ljubili su ga nespametno.

Petrica: Kaj če to reči? Ljubili su ga nespametno.

Otec: Čul buš taki. — Mi, kak sami dobro znate, ljubimo vas, ali ravno kajti vas tak ljubimo, privučamo vas k delu i vučimo vas vnoga vugodna i hasnovita dugovanja, kajti znamo da vas ova denes-zutra dobre i srečne činila budu. Roditelji pak Robinzonovi nesu toga činili. Oni pustili su dragomu svojemu sineku vu vsem volju njegovu; i kajti ov dragi sinek rajše se je igral, kak da bi kaj delal, ali vučil se bil, zato pustili su muže cel den igrati ter tak navčil se je malo, ali čisto nikaj. Ovo zoveju drugi ljudi nespametnu ljubav.

Petrica: Ha! Ha! Vezda razmem.

Otec: Mladi anda Robinzon rasel je od dneva do dneva, prez da bi se znalo kaj iz njega bude. Otec njegov želel je da bi se tergovine vučil,

❖ (o) ❖

7

ali on k-tomu Volye né imel. Vevel je, da volji po Svetu putuvati, u ovak vlfaki Dén kaj Novoga videti, ali čuti.

— Ovo pak chizto nespametno rečeno bilo je od jednoga mladoga Dechaka. Najbi bilo, ako bisze on predi kaj hasznotitoga bil navčil! Ali takov nespameten Dechko, kakov bil je Robinzon, kaj je mogel na tak dalekom Svetu činiti? Koteri Szrechu szvoju vu dalekeh Zemljah hoče skušati, takov mora vnože sebi Prikladnosti predi preskerbeti. Robinzon pako na ova jošče ni nit pomislil bil.

Szédemnajzt Lét vre ztar buduchi premda naj vekfli. Ztran Sivlenya szvojega vu Igrariah y Okolozkakanju bil bi potrošil, ništarmenye vendor vlfaki Dén neprilichen bil je Otcu izvojemu, proščehigá, dabimú po Svetu putuvati dopustil. Odgovarjalga je Otecž od tak nespametne Mizzi, ter od toga nikaj čuti né hotel. Szinko, Szinko! govorilamú je večkrat Mati nyegova, ostani ti Doma, u fivi, kakfse priztoi.

Jeden Dén anda —

Julika. Haha! Vezda bù nekaj!

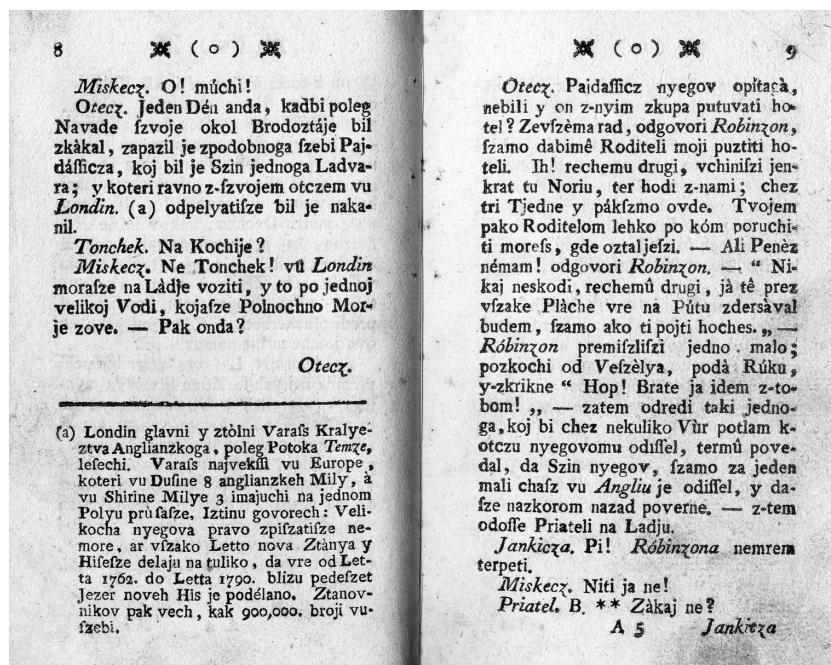
A 4 Miskecz.

ali on k tomu volje ne imel. Vevel je da volji po svetu putuvati i ovak vsaki den kaj novoga videti ali čuti. — Ovo pak čisto nespametno rečeno bilo je od jednoga mladoga dečaka. Naj bi bilo ako bi se on predi kaj hasznotitoga bil navčil! Ali takov nespameten dečko kakov bil je Robinzon, kaj je mogel na tak dalekom svetu činiti? Koteri sreču svoju vu dalekeh zemljah hoče skušati, takov mora vnože sebi prikladnosti predi preskerbeti. Robinzon pako na ova jošče ni nit pomislil bil.

Sedemnajst let vre star buduci premda največšu stran življenja svojega vu igrarijih i okoloskakanju bil bi potrošil, ništarmenye vendor vsaki den neprilichen bil je otcu svojemu proseči ga da bi mu po svetu putuvati dopustil. Odgovarjal ga je otec od tak nespametne misli ter od toga nikaj čuti ne hotel. Sinko, sinko! govorila mu je večkrat mati njegova, ostani ti doma i živi kak se pristoji.

Jeden den anda —

Julika: Haha! Vezda bu nekaj!

Miškec: O! Muči!

Otec: Jeden den anda kad bi poleg navade svoje okol brodostaje bil skakal, zapazil je spodobnoga sebi pajdašica, kaj bil je sin jednoga ladvara; i koteri ravno s svojem otcem vu *Londin*¹ odpeljati se bil je nakanil.

Tonček: Na kočije?

Miškec: Ne, Tonček! Vu *Londin* moraše na ladje voziti i to po jednoj velikoj vodi, koja se Polnočno morje zove. — Pak onda?

¹ Londin glavni i stolni varaš Kraljevstva anglijskoga, poleg potoka Temze ležecji. Varaš najvekši vu Europe, koteri vu dužine 8 anglijskeh milj, a vu širine milje 3 imajući na jednom polju pruža se. Istinu govoreč: velikoča njegova prava spisati se ne more, ar svako leto nova stanja i hiže se delaju na tuliko da vre od leta 1762. do leta 1790. blizu pedeset jezer noveh hiš je podelano. Stanovnikov pak več kak 900.000. broji vu sebi.

Otec: Pajdašic njegov opita ga ne bi li i on z njim skupa putuvati hotel. „Zevzema rad“, odgovori *Robinzon*, „samo da bi me roditelji moji pustiti hoteli.“ „Ih!“ reče mu drugi, „včini si jenkrat tu noriju ter hodi z nami; čez tri tjedne i pak smo ovde. Tvojem pako roditelom lehko po kom poručiti moreš gde ostal jesi.“ — „Ali penez nemam!“ odgovori *Robinzon*. — „Nikaj ne škodi, reče mu drugi, ja te prez vsake plače vre na putu zderžaval budem samo ako ti pojti hočeš.“ *Robinzon* premislilji si jedno malo: poskoči od veselja, poda ruku i skriknje: „Hop! Brate, ja idem s tobom!“ — zatem odredi taki jednoga kaj bi čez nekuliko vur potlam k otcu njegovomu odišel ter mu povedal da sin njegov, samo za jeden mali čas vu *Angliju* je odišel i da se na skorom nazad poverne — s tem odoše prijateli na ladju.

Jankiča: Pi! *Robinzona* nemrem terpeti.

Miškec: Niti ja ne!

*Prijatel B**:* Zakaj ne?

Jankica: Zato da je tak včiniti mogel ter prez znanja i dopustčenja roditelov svojih odišel.

*Prijatelj B**:* Pravo imam, Jankica! Ar zaisto jako nespametno činil je to *Robinzon*. Metem toga, pomilovanje zverhu bedastoče njegove imati moramo. Sreča da se takoveh nespametnih mladičev, koji ne znaju kaj roditelom svojem su dužni, vnogo ne nahaja.

Miškec: Kaj je več takoveh?

*Prijatelj B**:* Meni za vezda jošče nijeden takov ne znam: ali vendor znam za istinito da se takovem ljudem nikaj dobra ne pripetča.

Jankica: Hočemo videti kak se je z Robinzonom godilo?

Otec: Mornari – to su ljudi na ladje služeči – izvlekoše sidro i jadra napnu: veter poče ladju nositi i ladvar reče varašu iz šesteh štukov zbogom! *Robinzon* mladi i z prijatelom svojem stal je vane na ladje ter od veselja samo da jenkrat putuvati more, kakti norc je skakal. Den bil je vugoden i veter

tak dober, dažu vu malom Chafzu Várašta Hamburg ozavili, y zpred ochih fzvojeh zgubili. Drugi Dén zatém dojadrliszu vu *Riczebittel*, gde se *Elba* vu Morje zleva, odkud došli na prostrano Morje. Kak Robinzon široko gledel je, kad pred sobom nikaj drugo, kak Zrak y Vodu videl ni, lehkozi misliti morete. Zemlya, iz koje on malopredi prešel je, vre zginula je z-pred ochih nyegoveh; Vezda fzamo videti jošče je mogel previšokoga Turna, kojega Hamburganci vu Međmorju *Heiligeland* zvanomu zderžavaju. Ali y ov zginul je vre z-pred ochih nyegoveh, y vezda nikaj drugo ne videl, kak Vodu pod sobom, y Nebo zverhu fzebe.

Petricza: Tu je bilo kaj videti!

*Prijatel A. **:* To ti lehko fzam vi deti moreš.

Petricza: O kaj tam pojdemo?

*Prijatel A. **:* Ako vi marljivo pazili budete na Raztolomachene Zemlyozpisnozti, y ovakfze navchili, kakfze pojti mora, ako gdo hoče iz jednoga Mezta dojti vu drugo.

Otec.

tak dober da su vu malom času varaša Hamburg ostavili i spred očih svojeh zgubili. Drugi den zatem dojadrli su vu *Riczebittel*ⁱ, gde se *Elba* vu morje zleva, odkud došli su na prostrano morje. Kak Robinzon široko gledel je kad pred sobom nikaj drugo kak zrak i vodu videl ni, lehko si misliti morete. Zemlja iz koje on malopredi prešel je, vre zginula je spred očih njegoveh; vezda samo videti jošče je mogel previšokoga turna, kojega Hamburganci vu Međmorju *Heiligeland* zvanomu zderžavaju. Ali i ov zginul je vre spred očih njegoveh i vezda nikaj drugo ne videl kak vodu pod sobom i nebo zverhu sebe.

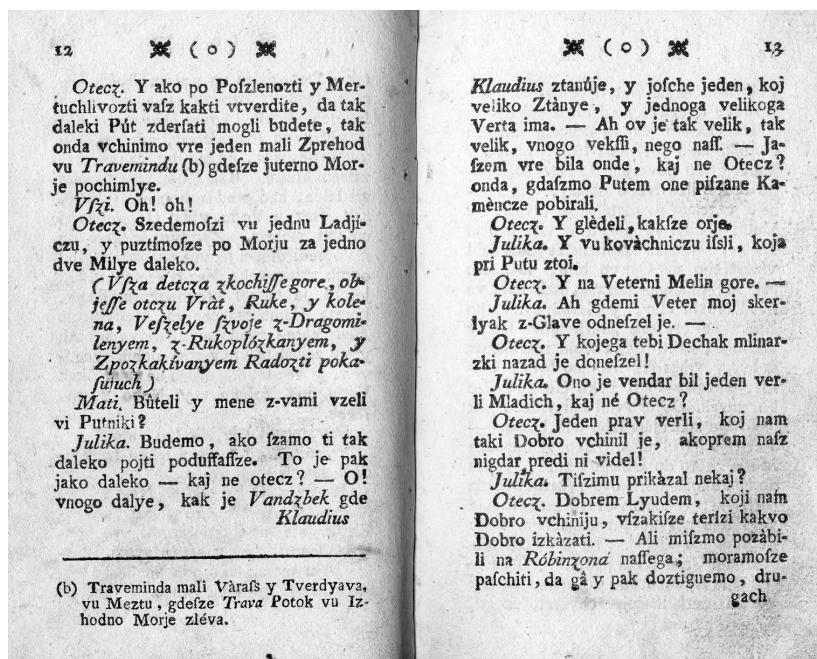
Petrica: Tu je bilo kaj videti!

*Prijatelj A**:* To ti lehko sam videti moreš.

Petrica: O kaj tam pojdemo?

*Prijatelj A**:* Ako vi marljivo pazili budete na rastolmačenje zemljopisnosti i ovak se navchili kak se pojti mora ako gdo hoče iz jednoga mesta dojti vu drugo.

ⁱ Op. prir.: *Ritzebüttel*.

Otec: I ako po poslenosti i mertučlivosti vas kakti vtverdite da tak daleki put zderžati mogli budete, tak onda včinimo vre jeden mali sprechod vu *Travemindu*², gde se juterno morje počimljje.

Vſi: Oh! Oh!

Otec: Sedemo si vu jednu ladjicu i pustimo se po morju za jedno dve milje daleko.

(Vſka detca skočiſe gore, objeſe otcu vrat, ruke i kolena, veselje svoje z dragomilenjem, z rukoploskanjem i sposkakivanjem radoſti pokazujuč.)

Mati: Bute li i mene z-vami vzeli vi putniki?

Julika: Budemo, ako ſamo ti tak daleko poći poduſaf se. To je pak jako daleko — kaj ne, otec? O! vnogo dalje, kak je *Vandsbek*ⁱⁱ, где

² Traveminda, mali varaſ i tverdava vu mestu где se *Trava potok* vu izhodno morje zleva.

ⁱⁱ Op. prir.: *Wandsbek*.

Klaudijuš stanuje i jošče jeden koj veliko stanje i jednoga velikoga verta ima. — Ah, ov je tak velik, tak velik, vnogo vekſi nego naš. — Ja sem vre bila onde, kaj ne, otec? Onda gda smo putem one pisane kamence pobirali.

Otec: I gledeli kak ſe orje.

Julika: I vu kovačnicu iſli, koja pri putu stoji.

Otec: I na veterni melin gore. —

Julika: Ah, gde mi veter moj ſkerljak z glave odnesel je. —

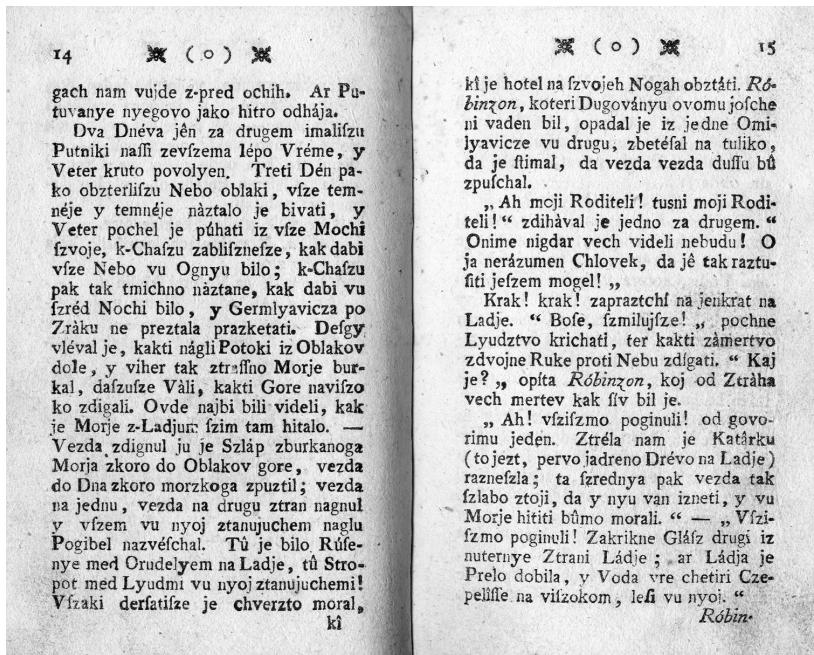
Otec: I kojega tebi dečak mlinarski nazad je doneſel!

Julika: Ono je vendar bil jeden verli mladič, kaj ne, otec?

Otec: Jeden prav verli, koj nam taki dobro vchinil je, akoprem nas nigrad predi ni videl!

Julika: Ti ſi mu prikažal nekaj?

Otec: Dobrem ljudem, koji nam dobro vchiniju, vsaki se tersi kakvo dobro izkazati. — Ali mi smo pozabili na *Robinzon* naſega; moramo ſe paſchiti da ga i pak doztignemo, dru-

gač nam vujde spred očih. Ar putuvanje njegovo jako hitro odhaja.

Dva dneva jen za drugem imali su putniki naši zevsema lepo vreme i veter kruto povoljen. Treti den pako obsterli su nebo oblaki, vse temneje i temneje nastalo je bivati i veter počel je puhati iz vse moći svoje, k času zablisneše kak da bi vse nebo vu ognju bilo; k času pak tak tmično nastane kak da bi vu sred noči bilo i germljavica po zraku ne prestala prasketati. Dežd vleval je kakti nagli potoki iz oblakov dole i viher tak strašno morje burkal da su se vali kakti gore na visoko zdigali. Ovde naj bi bili videli kak je morje z ladjem sim-tam hitalo. – Vezda zdignul ju je slap zburkanoga morja skoro do oblakov gore, vezda do dna skoro morskoga spustil; vezda na jednu, vezda na drugu stran nagnul i vsem vu njoj stanujučem naglu pogibel nazveščal. Tu je bilo ruženje med orudeljem na ladje, tu štropot med ljudmi vu njoj stanujučem! Vsaki derzati se je čversto moral,

ki je hotel na svojeh nogah obzati. *Róbinzon*, koteri Dugoványu ovomu jošče ni vaden bil, opadal je iz jedne omiljavice vu drugu, zbetel na tuliko, da je štimal, da vezda vezda dušu bu zpučhal.

„Ah moji Roditelji! tusni moji Roditelji!“ zdihaval je jedno za drugem. „Onime nigdar več videli nebudi! O ja nerazumen Človek, da jè tak raztuziti jefzem mogel!“

Krak! krak! zaprastchi na jenkrat na Ladje. „Bože, smiluj se!“ počne Lyudzvo kričati, ter kakti zamertvo zdvojne Ruke proti Nebu zdigati. „Kaj je?“, opita *Róbinzon*, koj od Ztráha več mrtvev kak živ bil je.

„Ah! vifizmo poginuli! od govoritu jeden. Ztrála nam je Katárku (to jest, pervo jadreno Drévo na Ladje) raznesla; ta srednya pak vezda tak slabo stoji, da y nju van izneti, y vu Morje hititi bumo morali.“ – „Vifizmo poginuli! Zakrikne Gláž drugi iz nuternje Ztrani Ládje; ar Ládja je Prelo dobila, y Voda vre chetiri Czepliſe na visokom, leži vu njoj.“

Robin-

ki je hotel na svojeh nogah obzati. *Robinzon*, koteri dugovanju ovomu jošče ni vaden bil, opadal je iz jedne omiljavice vu drugu, zbetel na tuliko da je štimal da vezda dušu bu spuščal.

„Ah, moji roditeli, tužni moji roditeli!“ zdihaval je jedno za drugem. „Oni me nigdar več videli ne budu. O ja, nerazumen človek, da je tak rastuziti jesem mogel!“

„Krak! Krak!“ zaprastchi na jenkrat na ladje. „Bože, smiluj se!“ počne ljudstvo kričati ter kakti zamertvo zdvojne ruke proti Nebu zdigati. „Kaj je?“ opita *Robinzon*, koj od straha več mrtvev kak živ bil je.

„Ah! Vsi smo poginuli!“ odgovori mu jeden. Strela nam je katarku (to jest, pervo jadreno drevo na ladje) raznesla; ta sredna pak vezda tak slabo stoji da i nju van izneti i vu morje hititi bumo morali.“ – „Vsi smo poginuli!“ zakrikne glas drugi iz nuternje strani ladje „ar ladja je prelo dobila i voda vre četiri cepeliše na visokom leži vu njoj.“

The fragment about the plough from the second volume (*Second Part*) of Zagreb 1796 edition begins with the final paragraph on page 214.

Fragment o plugu iz drugoga sveska (*Drugi del*) *Mlajšega Robinzona* počinje zadnjim odlomkom na 214. stranici.

<p style="text-align: center;">214 ☈ (o) ☈</p> <p>je čzel jeden Komád vu Ládjé med Du-goványi drugemi ja našel. Zezidanye pak krufine Pechi najmenflu Zkerb mū je zavdaval; ar y ovu zgotovil je pre-di, nego bi navadno Desgrevyje poche-lofze bilo.</p> <p>Y vezda pochel je dvojverzno <i>Zkuš-ťavnye</i> vu Kruhopeki; jednoga vmežíl ie iz Melye herfene, drugoga iz Kuku-rzne, y kajti perveffu vnoho bolyffu vi-del mūfze je kak drugi, zato odlichil je, da od vezda vřigdar yekſu Ztran Herfi, kak Kukuruze na Nyivah fzvojeh fzejal bude. Ter kajti dvakrat chez Let-to feti, y ſejatitvu mogli, tak ovo De-lo němízne preveč veliko videole za Ruke nyihove.</p> <p>Jedno fiamo joſche je falelo; najmre jedna Dvojica ſelezneh Lopát, kojeh oni med drugemi vu Ládjé Dugoványih nežu našli. Oveh istina je, zrezal je <i>Petek</i> jeden Pár iz tverdoga dreva, ali bolje, vřigdar je bolje; y z-jednum ſe-leznum Lopatum morefze vřigdar viſte kaj vchiniti, kak z-drevenum. Kajti anda <i>Robinzon</i> od vezda za stalno ſi je poztavil, poljskoga Dela kakti najhaſ- novi.</p>	<p style="text-align: center;">215 ☈ (o) ☈</p> <p>noviteſega, y najpovoljněſega ſe prijeti, tak dokonchal, je daſi jednu Ko-váčnicu napravit hoče, vu kojoſi ne fiamo Lopate, nego y vřza druga potrebita Orudelya fzám koval bude.</p> <p>Ovo Namiſljenye ne bilo tak prevzetno, kak vi ſtimate; ar vřza, koja nyemu za jednu Kováčnicu potrebita bilafzu, imal je vre pri Redu. Med oztalemi, koja iz Ládjé obranil je, bilo je takajše jedno <i>Nákovalo</i>, vřizkojake <i>Klešče</i>, jeden dobro velik <i>Meh</i>, y k-tomu ne-ſto ztare, neſto nove ſelezne tuliko, kaj nyemu za celo Šivljenje njegovo dozta biti bi moglo. Ovo anda Naprevzeteſte bilo je taki započeto, y v-krat-kom Chafzu zgotovljeno.</p> <p>Kuhinju fzvoju, zverhu koje vekſi Krov iz Deſek napravili jefu, jefu tak raz-proztraniſi, da jim vu Vremenu desgrevnom, y za Kováčnicu ſluſiti je mogla. Vekſlu anda Ztran desgrevnoga Vreme-na potroſili vu Kovachie, koja njim od Dneva do Dneva vřze bolje y bo-lye od Ruk je odhajala. Kadbi Lopate vre gotove bile, iſel je <i>Robinzon</i> dalye, y pochel zkuſlavati, nebili on kak</p>
---	---

[...]

Jedno samo joſche je falelo; najmre jedna dvojica železneh lopat, kojeh oni med drugemi vu ladje dugovanjih nesu naſli. Oveh istina je, zrezal je *Petek* jeden par iz tverdoga dreva, ali bolje, vřigdar je bolje; i z jednum železnum lopatum more se vřigdar više kaj vchiniti, kak z drevenum. Kajti anda *Robinzon* od vezda za stalno si je postavil, poljskoga dela kakti najhaſ-

noviteſega i najpovoljnjeſega se prijeti tak dokončal je da si jednu kovačnicu napraviti hoče, vu kojoj si ne samo lopate nego i vsa druga potrebita orudelja sam koval bude.

Ovo namiſljenje ne bilo tak prevzetno kak vi ſtimate; ar vsa koja njemu za jednu kovačnicu potrebita bila su, imal je vre pri redu. Med ostalemi, koja iz ladje obranil je, bilo je takajše jedno *nakovalo*, vřizkojake *klešče*, jeden dobro velik *meh* i k tomu ne-ſto stare, neſto nove železne tuliko kaj njemu za celo živlenje njegovo dosta biti bi moglo. Ovo anda naprevzeteſte bilo je taki započeto i v kratkom času zgotovljeno.

Kuhinju svoju, zverhu koje vekſi krov iz deſek napravili jefu, jefu tak razprostranili da jim vu vremenu deždevnom i za kovačnicu služiti je mogla. Vekſu anda stran deždevnoga vremena potroſili su vu kovače, koja njim od dneva do dneva vse bolje i bolje od ruk je odhajala. Kad bi lopate vre gotove bile, iſel je *Robinzon* dalje i počel skuſavati ne bi li on

216

(o)

kak y Plug-a, koj Móch njihovu nadladal nebi, napraviti mogel? Napravil-gá je, y Veszeléye nyegovo bilo je nezgovorno.

Ov Plug Iztina je, bil je jako razlučen od našega; ves bil je iz jednoga samo krvljustoga dreva, vu koje na zadnjoj i proti zemlji klukastoj strani, lemeš bil je zasađen z jednum priručkum, za koju plužec deržeći, pluga poleg svoje volje ladati i ravnati je mogel. S prednje pako strani mogli bi se konji ali voli pripreći bili, kajti pak oveh ni bilo, tak jeden zmed njih moral je takove nadomestiti. Z jednum rečjum ov plug bil je zevsema spodoben onomu kojega stari Gerki najpervi krat znašli i zemlje svoje obdelavati su počeli i od kojega ja vam ovde jednu osnovu pokazati morem.

Ferdi-

217

(o)

217

*Ferdinand: To je čuden plug!**Ivica: Kaj ne imal kotačev?*

Otec: Kak vidiš, nikakveh. Tak nemeštrovito y priprozo, kak je ov Plug, bilo je z-Pochetka všako Orudelye. Z-Vremenom pak spazilisu Lyudi de Falinge, nje premenjali, popravljali, povekšavali vše bolye y bolye Hažen y Prilichnoz všakoga onoga Dugoványa, koje oni za Pofze svvoje potrebuvali jefzu.

Metemtoga Robinzon veszelisze je kruto, navlastito kad ov Plug, od kojega on nigdar Pelde ni videl, lastovito njegovo Znajdyéye bi bilo. Dosta stotin let prešlo je predi, nego bi Lyudem, y ovak priprozo Orudelye, kak je ov Plug bil, na Mifzli došlo bilo; ter vendar Znajditeli njihovi bili su od Pózlednikov za tak nezgovorno mudre Lyudi derfani, da je, za vekivečni Zpomenek, kakti Boge prešimavaliszu. Jeli znaš ti Jankicza, kogatu Egipontoci za Znajditela Plugov deržali?

Jankicza: Znam! Oziriša; kojemu potlam kakti Bogu klanjali.

Otec:

kak i pluga, koj moč njihovu nadladal ne bi, napraviti mogel. Napravil ga je i veselje njegovo bilo je nezgovorno.

Ov plug, istina je, bil je jako razlučen od našega; ves bil je iz jednoga samo krvljustoga dreva, vu koje na zadnjoj i proti zemlji klukastoj strani, lemeš bil je zasađen z jednum priručkum, za koju plužec deržeći, pluga poleg svoje volje ladati i ravnati je mogel. S prednje pako strani mogli bi se konji ali voli pripreći bili, kajti pak oveh ni bilo, tak jeden zmed njih moral je takove nadomestiti. Z jednum rečjum ov plug bil je zevsema spodoben onomu kojega stari Gerki najpervi krat znašli i zemlje svoje obdelavati su počeli i od kojega ja vam ovde jednu osnovu pokazati morem.

*Ferdinand: To je čuden plug!**Ivica: Kaj ne imal kotačev?*

Otec: Kak vidiš, nikakveh. Tak nemeštrovito i priprosto kak je ov plug bilo je s početka vsako orudelje. Z vremenom pak spazili su ljudi falinge, nje premenjali, popravljali, povekšavali vse bolje i bolje hasen i priličnost vsakoga onoga dugovanja koje oni za posle svoje potrebuvali jesu.

Metemtoga, Robinzon veselil se je kruto, navlastito kad ov plug od kojega on nigdar pelde ni videl, lastovito njegovo znajdjenje bi bilo. Dosta stotin let prešlo je predi, nego bi ljudem i ovak priprozo orudelje kak je ov plug bil na misli došlo bilo ter vendar znajditeli njihovi bili su od poslednikov za tak nezgovorno mudre ljudi deržani, da je, za vekivečni spomenek, kakti boge prešimavalni su. Je li znaš ti, Jankica, koga su Egipontoci za znajditela plugov deržali?

Jankica: Znam! Oziriša, kojemu su se potlam kakti Bogu klanjali.

218

©

Otec. Fenicijanci pripisavalisi ovo Znajdyene *Dagonu*, kojegaszu takaj kakti zverhunaravsko Bitje prestimavali, ter za *Szinagá Nebezko* derfali.

Miskec. A kaj ni *Robinzon* z-Lamazami orati mogel.

Otec. Z-Pričetka szám dvojil je, jeli mu one za ov Poszel hasnovite bile, kajtiszmu bolye za Terhe noszti, kak za vlechi, prikladne vidile. Metemtoga vendar niti ovo ne hotel tak neskušano pustiti: kaj kadbi vchinil bil, nut, bolye kakfze uffal je, odhajal je Poszel! Zveri ove, takszuze z-Vremenom k-tomu privadile, y Oranye tak odhajalo vitesko, kak dabi *Robinzon* y z-Pétkom najzvuchenéši Oráchi, Lamaze pako vre k-tomu privučeni Oszlí, ali Voli bili.

K-Plugu jošče falelo jim je jedno zazverffno Nyiv obdelavanje kruto hasnovito, y potrebno Orudelye, koje oni med ostalem na Ladje takaj nészu našli.

Ferdinand. Ja znam kakovo?

Otec. Kakovo, kaj štimas?

Ferdinand. Jedna Brána.

Otec.

219

©

Otec. Zgodilszi! Prez Bráne nemre-fze dobro Nyiva obdelkati, ar z-ovum morafze debelo Grudje zmerviti, da tak Szeme vu perhku Zemlyu dojde, y nyumfze zagerne.

Zato najpervich nakoval je *Robinzon* Chaylov tuliko, kuliko fzudil je da potrebno bude; zatem zkupzbil, y napravil Branische, nye prevertal vu tulikeh Meztih, kuliko Zubov imati je moral, zabil selezne Chavle nuter, y Brana bila je gotova.

Po dokonchanom anda desgyevja Vremenu, pozejal je dve Drevénke Herfi, dve Drevénke Jachmena, y jedne pól Graha; ter po Izminenju peteh Mesecov našel je dvanajzkrat tuliko: najmre dvadeset y četiri Drevénke Herfi; dvanajst Drevénke Jachmena, y shezti Graha; vnogo više kak je on i s Pétkom zkupa vu pol Letta potrošiti mogel. Ali vendar, kakti spomeneti Gozpodar mislil je od vsakogaka vfigzar nekuliko na Ztrán postaviti; ar mogla bife za Léttu pripetiti, mogla Tucha, ali kakovo drugo zlo Vreme nadospeti, ali kakovo drugo pokvariti; zato do y Nyive nyegove pokváriti; zato kon-

Otec: Fenicijanci pripisivali su ovo Znajdenje *Dagonu*, kojega su takaj kakti zverhunaravsko bitje prestimavali ter za *Sina ga nebeskoga* deržali.

Miskec: A kaj ni *Robinzon* z lamazami orati mogel.

Otec: S pričetka sam dvojil je, je li mu one za ov posel hasnovite bi bile, kajti su mu se bolje za terhe nositi kak za vleči prikladne vidile. Metemtoga, vendar niti ovo ne hotel tak neskušano pustiti kaj kad bi vchinil bil, nut, bolje kak se ufal je, odhajal je posel! Zveri ove tak su se z vremenom k tomu privadile i oranje tak odhajalo je viteško kak da bi *Robinzon* i s *Petkom* najzvuchenéši orači, lamaze pako vre k tomu privučeni osli ali voli bili.

K plugu jošče falelo jim je jedno zazverffno njiv obdelavanje kruto hasnovito i potrebno orudelje koje oni med ostalem na ladje takaj nesu našli.

Ferdinand: Ja znam kakovo?

Otec: Kakovo, kaj štimas?

Ferdinand: Jedna brana.

Otec: Zgodil si! Prez brane nemre se dobro njiva obdelavati ar z ovum mora se debelo grudje zmerviti da tak seme vu perhku zemljmu dojde i z njum se zagerne.

Zato najpervič nakoval je *Robinzon* čavlov tuliko kuliko sudił je da potrebno bude, za tem skup zbil i naprawil branice, nje prevertal vu tulikeh mestih kuliko zubov imati je moral, zabil železne čavle nuter i brana bila je gotova.

Po dokončanom anda dežđevja vremenu posejal je dve drevenke herži, dve drevenke jačmena i jedne pol graha ter po izminenju peteh mesecov našel je dvanajzkrat tuliko najmre dvadeset i četiri drevenke herži; dvanajst drevenek jačmena i šest graha, vnogo više kak je on i s *Petkom* skupa vu pol leta potrošiti mogel. Ali vendar kakti spomeneti gospodar mislil je od vsakogaka vfigzar nekuliko na stran postaviti ar mogla bi se zla leta pripetiti, mogla tuča, ali kakovo drugo zlo vreme nadospeti i njive njegove pokvariti, zato do-

Transkribirao Amir Kapetanović